

ЗАМАН

ПАРЛАМЕНТ

Муниципалитетлени ишлерин хайырлы къураргъа депутатла энчи эс бургъандыла

КЪМР-ни Парламентини кезилеу жыллыкъта депутатла жыйырма законну проектин сюзоп къыбыл кегендиле. Аны спикер Татьяна Егорова бардыргъанды.

Повесткагъа тюрленюле киргенден сора депутатла проектини сюзюуге кегендиле. Биринчиден, Николай Суржонкову Прокладна районун 1-чи номерли суюу частаканы жарадырчу суюа эскилини къуллугуна тийишли кегендиле. КЪМР-ни Баш судююню председатели Юрий Майров Николай Федоровичи синауу уллу болгъанды, ол суд органында кен жыллыны ишлеини чертгенди.

Парламентни бир-бир комитеттерине тюрленюле кирилгендиле. Депутатла къуулуна жангыдан къошулгъан Аслан Бес-

ланеве Законлукъ эм право нызам эмда Спорт эм туризм жаны бла комитетлеге къошулгъанды. Аслан Бекмеве в Аграрный политика, экология эм табиъатны хайырлануу жаны бла комитетге киргенди.

Жыйылында муниципалитетлени ишлерин къуруу жаны бла законлары проектери да сюзолуп, къыбыл этилгендиле. Ала район депутатланы эмда муниципал къурылулары таматарлары сайлануу нызамы, полномочиаланы элени бла районланы араларында опешуу бла байламы эдиле.

Аланы КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну Парламентте эмда суд органында келечекиси Мадина Дышекowa кертгенди. Аны айтханча керек, тюрленюле «РФ-ни субъектлеринде законна чыгарыуу эмда ишлерини власть органыны ишлерини къурууу асламы принциплерини юсеринден» федер-

альный законга тийишлиликте кийриледи. «Анда белгиленген жорукъланы республикада жашауда бардыр мурат бла ишчи къауым къурылгъан эди. Аны толтуруучу власть органыны келечектери бла бирге муниципалитетлени эмда жамауат организациаланы къуллукчулары да къошулгъандыла», - дегенди ол.

Законлада шахар округланы экиге бөлорге белгиленди – бюгонюкде болгъан структура сы бла эмда шахарла энгта да районлагъа бөлюннген округла. «Алай ишчи къауым келечектери бизни республикада ала келечек кереклиси болгъанын чертгенди. Ол чиноркилини къауымун кебетиркиди, дагында къоранча да этилгиди. Шахарланы районлагъа опешуу миллиондан артык адам жашагъан жерлерде хайырлы», - дегенди Дышекowa.

Муниципалитетледе жер-жерли самоуправление органыны депутатларын сайлау эмда аланы башчысы айтырча нызам да жангыдан тинтилгенди. Мадина Русланованы айтханча керек, ишчи къауым келечектери бу жорукъланы бюгонюкде болгъаныча къорярга кереклиси жалыдыла. Аны керек, районну депутат корпусу муниципалитетни къауымна кирген элени башчыларындан эмда ол депутатладан къурадыла. Муниципал къурылуланы башчыларында да депутатла кесерини араларындан сайларкъыдыла, председателини къуллугун да ала толтурукъдыла.

«Бу тюрленюле бла байламыла «Муниципал къурылуланы башчыларын айыруу юсюнден» республиканы закон кесини кюнчот таз этеди», - дегенди Дышекowa.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Лескен муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысын сайлар муратда конкурс бардырчу жаны бла комиссияны членлерин тохтадырчу юсюнден

Къабарты-Малкар Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

1. Лескен муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысын сайлар муратда конкурс бардырчу жаны бла комиссияны членлерини бу адамланы сайларгъа. А. М. Къабарты-Малкар Республиканы Башчысыны Администрациясыны Таматасыны орунбасары

къар къуллугу институту» къырал илму учреждение директору (ырызыйлыкъ кере)

Сарбашланы С. М. Къабарты-Малкар Республиканы Башчысыны Администрациясыны Таматасыны орунбасары Къабарты-Малкар Республиканы Башчысыны Администрациясыны жер-жерли самоуправление ишлери жаны бла управленийсыны начальниги

2. Бу буйрукъ анга къыс салынган конюден башлап кюнчоте киреди.

Къабарты-Малкар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2014 жылда 26-чы ноябрда, №128-РГ

Ю. КОКОВ

«Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини Север-Кавказ Парламент Ассоциацияда келечеклерини юсюнден» Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини 2014 жылда 11-чи октябрда чыгарылгъан 41-П номерли Бегимине тозетюле киририун юсюнден

Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини 1-Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини Север-Кавказ Парламент Ассоциацияда келечеклерини юсюнден» Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини 2014 жылда 11-чи октябрда чыгарылгъан 41-П номерли Бегимине былай тозети кирирге:

«Секретеж Владимир Хусейновичи» орунуна «Гуого Бегим этеди»

1-Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини Север-Кавказ Парламент Ассоциацияда келечеклерини юсюнден» Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини 2014 жылда 11-чи октябрда чыгарылгъан 41-П номерли Бегимине былай тозети кирирге:

Къабарты-Малкар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2014 жылда 27-чы ноябрда, №121-П-П

Т. ГОРОВА

БАЙРАМ

Ана - юйорню, жамауатны да къаласы

27-чи ноябрда Нальчик шахарны Къырал концерт залында Ааны юкюнне аталгъан байрам ингир болгъанды. Анда «Жылны тийиштриуу-2014» деген сыйлы ат ишлеринде, юйор жашауларында айырмалыла берилгенди.

ЖЫРЛА, ГЛОЛ КЪЫСЫМЛА

Къуулуны ингирни Жаболаны Алмира «Ананы келери» деген жыр бла ачанды. Ызы бла жыйылууну бардыргъан КЪМР-ни Музыка театрыны солисти Рустам Абаков къуулуланы сыйлы юкюери бла алгъынлагъанды эм сахнага Нальчик шахарны женоствотини башчысы Лидия Дигхеваны чакъыргъанды. Ол хар адамны жер башында туугуру аманда, аны чакъылгъан кюн да, къыйнышладан къору да берген, дегенди.

Лидия Хазилова байрамны хазырлагъа болушханлагъа жюриек ырызыйлыкъ билдиргенди. Нальчик шахарны администрациясыны башчысы Мухамед Кодококова, аны орунбасарларына, «Юг-Медианы» башчысы Руслан Шувахова, «Горзеленжонку» башчысы Тегиржанов Махита, «Девг» гирпераркети башчысы Мухамед Шибзухова, Ара университетини Сауукъ саклау бла Билим бе-

Ахыры 2-чи бетдеди.

риу, илму эм жаш телюно ишлери жаны бла министрствогъа башчылыкъ этирге оюгендери айтханчыл. Зал алачы ахшы умтуларын тогъа санагъанын къызыу къарсла бла билдиргенди. Шолку Фатима Гешеваны «Анама» деген жырны да байрамга келгенге бек бюсенгендиле.

Къуулу ингире профессионал жырчыла да кюнчот эдиле. КЪМР-ни сыйлы артисткасы Светлана Хагалоева бла Музика театры солисткасы Гергюкъланы Халимат къабарты эм малкар тилдеде жырлагъандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жамуат палата

Магъаналы борчланы толтуруркъа жаш тёлнюно тири къошаргъа

Жамуат палатаны Советини кезилеу жыллыкъта республиканы экономика эм социальный айналыу ишле жаш тёл органициациялары магъаналарын бедорюу, глобаллацила болууда регионун халкъларыны маданият энчиклерини саклау, уруш жылладан сора мында урунгдан усталланы атларын ёмюрлук этюу бла байламы сорулагъа къаралгъанды.

Бек алгъа палатаны жангы башчысы Чеченланы Ануар аны бу къуллукъа тийишли кегертери ючюн органы келечектерини ырызыйлыкъ билдиргенди эм Къабарты-Малкарны жамуатланы жашууну ингидирди ишле кесини жангыдан сныамын, билимин, кюнчот амналыгын билдиргенди. «Республикада Жамуат палатагъа адамланы, власть органыны жангыларын да ишануулукъ барды. Мында магъаналы соруланы тамамлаилыкъ адамла жыйылгъандыла. Борчубуз халкъны жарышта проблемаларны кетюруге болушлукъ этюуде. Биз конкуренция болумлада жаш ишлеги, алгъа бардыр ючюн, не къадар тири, ачыкъ да болурга керекби», - дегенди ол.

НКО-ланы онгларын толду хайырландыргъа

Жыйылында аслам магына коммерциалы болмагъан жаш тёл организациаланы (НКО) ишлерин тинттирге берилгенди. Мурат Соконов айтханча, КЪМР-ни социальный эм экономика жаны бла айналыуда НКО-ланы къалай онлары болгъанын, алгъа къалай эркинлик жетмегенди, грантлары берюуну амалларын тинтип ала билтирдан башлагъан эдиле. Аны бла байламы жерлерде тобушеулю, конференцияла, «тёр өрек столла» къурылгъандыла.

Жашуа эмда миллетлени ишери жаны бла управленийны башчысыны орунбасар билдиргенча, бюгонюкде республикада сегиз жоуден аслам жамуат организациаланы ишледе, алладан отуруу жаш тёлнюлорда. Аладан жыйырма экиси жамуат жашууну къайсы сферасына да тири къатышдыла. Ала ишлеу «2012-2017 жылда жамуат организациала эм граждн обществону институтлары бла байламыкъа жерлерде деген программага кере барды. Финансированы юсюнден айтханча, алгъа болушлукъа федеральный бюджеттен 11 миллион 528 миң сом бөлюнгенди.

Граждн обществону институтлары бла байламыкъыла

Ахыры 2-чи бетдеди.

Музейлени бусагъатдагъы излемлеге келишдириу - заманны буйругъу

КЪМР-ни Парламентини Культура, граждн обществоланы институтларын айналыу эмда асламы информация органы жаны бла комитетини башламчылыгы бла Суратлуу искусстволаны А.Л.Ткаченко атлы Къабарты-Малкар музейинде уллу жыйылуу бардыргъанды. Анда республика башчысы Георгий Беруев не халда болгъандыларна къаралгъанды эмда ала бла байламы ишни таз къурууну амаллары сюзюлгендиле.

Жыйылууну башлай, профессионалды председатели Борис Паштов Къабарты-Малкарны уллу маданият хазнасы болгъанын, музейде у андан эмда миллетини тарыхында ханар билдирген кен затла сакълангъандыран черттеди айтханды. «Арт заманда алада иш тирилгенди: аладан торлюнлю кёрмечу къурадыла, маданият жумушла да кен санда бардырладыла. Болсада ишчи айытыркъа чыркуу этген суратлуу да бардыла. Бюгонюкде

биз аланы кетюруну амалларын излейби. Музейле – бизни тарыхбызын шартларын жыйышдыры тургъан гезен болгъанын унуттургъа арталыда жараркъ тейлюуде», - дегенди.

КЪМР-ни культура министри Мухамид Кумахов, Суратлуу искусстволаны мажмекесини директору, Парламентини депутаты Рита Таова, Миллет музейини таматасы Феликс Наков, Элбрус муниципал району Краеведение учрежденилени башчысы Эвгеланы Фатимат республикада бу иш не халда

болгъанын толду ачыкълагъандыла. Жыйылында эслерин болжалгъа салымалыкъ жумушлагъа бургъандыла. Аладан бири - билимини эм синалуу кадраны жетимгеелери.

Фондала болгъан экспонатланы жангыртуу да уллу проблемагъа айлангъанды.

«Миллет музейде аланы саклау онглар бар эседе, башкалада ол жаны бла хал осалды. Бизни музейлерибиз, жарыгулга, шёндюго заманны изиллерине келишимейдиле. Сёз ючюн, экспозицияны эмда технология оборудованыны хайырланууну болжаллары мардадан уллудыла, аланы жангыртууга керек болуп турды. Шёндюго информация-коммуникация технологияла бла да ала тийишликича жалгъчылмайдыла. Андан сора да, фондла сакълануучу жерле да жетимгеиле,- деп, Мухамид Кумахов Кълтура министрствотолу жумушлагъа артыкъта уллу эс бурругъа мурат этгенни билдиргенди.

Бизни корр.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылыу - 2015

Газетибизден кеп сейридик хапар билеме

Газетини хар кюн сыйын алама. Аны окуу, республикада къыралыкъ, дунияда да болу тургъан жангыллыкъла бла чагъырлы болома. «Шимал Ковказ кун» сыйын деген рубрикка бла чыккъан билдирювлюне да бек сыйоу окуймиз. Кюншур республикада этиле тургъан ишлени эслеринден басомалангъаны да киди. Туу элерибизни бюгонюк болумларын эм олада жашагъанла кесерини шёндюго халлагъа келишириулянонла оспомаркъ эс бурруу, тиншден оспомар.

ЧАДАРАНЫ АХМАТ, Акъ-Суу элени администрациясыны башчысы.

Себеблик

Жазылуучуну онкюнюлго Хурметли окуучулу!

Бешинчи декабрдан башлап онбешинчи декабрге дер КЪМР-ни Почта связны федеральный управленийсы жазылуучуну онкюнюлго бардырды.

Он кезиуде бизни 2015 жылны биринчи жорамны «Заман» газетге, бошка ара эмде жер-жерли изданийго лагюто баро эмда жазылуучу онгуу болукчуу.

Алайды да, бу ахшы эмисни окюнлерибиз. Сызны Бичтеу почта бөлүмлеринде сокмайлыкъ сизни.

КЪМР-ни Почта связны федеральный управленийсы. Бизни ишлектибиз - 51532

БАГЪА БЕРИУ

Энергияны аяу жаны бла - алчылары санында

Ара шахарда бардырылгъан «Энергоэффективности эм энергооборужение» - ЕNES 2014 жылкъа аралы форумда Россияни Энергетика министрствосуну келечектери Къабарты-Малкарда энергияны аяу жаны бла билим беруу программала жетишилди бардырылгъанын билгелгендиле. «Регион толтуруучу власть органында билим беруу проектледе эм иги къуруучу деген инициацияда диплом республиканы энергетика эм

тарифле жаны бла къырал комитетини бөлюмюно башчысы Эдуард Камарзеве берилгенди», - деп билдирди президентюню пресс-службасындан.

Быйыл «Энергоэффективности эм развитее энергетикиге» деген къырал программагъа республикадан 133 адам къатышанды. Министрлени, районланы эм муниципалитетлени администрацияларыны башчылары орунбасарлары Москвада билим биллиму беруу

учрежденинда - МИСС-де «курсланы бошлагъандыла. Бюджет учреждениндан 107 студентлик э аны КЪМР-у да этгендиле.

Форумну кезиуде энергияны аяу жаны бла Битеуерсоулу конкурсу итоглары да чыгарылгъандыла. Нальчикде «Телемеханика» заводуну энергемеджентмент системаны сингидируу бла байламы проектин комиссия бийик багъа бичгенди.

Светлана Карпенко мында бардырылгъан ишле бла ырады. Садкини башы жангыдан салынганды. Къурулуучула аны хуналарын толусунлай сурттен да, болгъан да этгендиле. Агъчандан этилен эски терезе бла эдикле да алышдырылгъандыла. От тоштени юсюнден а шёндюго система билдирликчи. Мекаяны тийресинде да жангы асфальт салынганды.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Жангыртлуу

Садикле сыфатларын тюрлендиреди

Май району «Радуга», «Пастухов», «Колоколчик» эм «Лесовичок» сабий садларында тынгыла жангыртуу ишле бардырылдыла. «Этиллик мадарланы хайыры бла алада къошкъа халда энгта да 225 жер къураргъа онг болушкъуду» деп билдиргенди району администрациясыны пресс-службасындан.

Светлана Карпенко мында бардырылгъан ишле бла ырады. Садкини башы жангыдан салынганды. Къурулуучула аны хуналарын толусунлай сурттен да, болгъан да этгендиле. Агъчандан этилен эски терезе бла эдикле да алышдырылгъандыла. От тоштени юсюнден а шёндюго система билдирликчи. Мекаяны тийресинде да жангы асфальт салынганды.

Ново-Ивановское элде «Колоколчик» деген садике уа жангы оту агъчанды. Аны хайыры бла мында көчнинген сабийлени санын кебетирге онг болушкъуду.

«Пастухов» да къурулуш ишле къыстау бардыла. Би-

Кязимни поэзиясы - бизни жол кёргюзтүөчүбүз

Белгилгисча, Мечи улуну пост фахмуллуугу аны тууган эли Шыкыда тамирлянып, андан башланганда да жерин табиғатта, адамы аны эчки кырыу бергенча эди. Жашыкый Кязим атасын порежесинде темирни эңгирдирген таушуна тыгыларга оюгенди, аны жанына оюелип, билеклик да эткенди. Сабийни дунияга эчки кыз кырамы болганын Бекки эртте

Байрым кюн Кызлар концерт залда аты айтылган малкыр поэти - Мечиланы Кязимни - 155-жыллык юбилейине аталган «Сизни бла жашасын мени керти сёзюм» деген уллу байрам куураалганды. Ары келгенге аламант кёрмючте кырагыра да онг тапхандыла.
Адабиятыбызны мурдорун салган, миллети ючюн жюргөй бля жырсыган, ачыкк сёзюм жамаутатха эшитдиргенге кыркмаган жарыксыландырчууну, асылымын чыгармачылыгы бизге боюнлюкде да сейрди. Аны журметине жоралган ингирге бек кеп адам жыйылганы да ол себепден болур эди.

Сохна оюндан юзюк.

Кыиши ачытмазга, жүнчүтмазга итингенг инсан жашаун да толукноо жорукларына боюндуруганды, келлик тёлпюрге да алагы кертчи болурга оюут этгенди. Анга кырау кеени халкы угвай, башкала да кыулак салгыандыла, ол кеп белгилги адамла бля шылукту да жорюткенди.
Сёз ючюн, кыабарты халкыны жарыкыландырчуусу Бекмура Пачевни кыз каармалары анга бек жууук болгандыла. Боюнлюкде Кязимни көпте кыабарты тилде соююн окудуула. Ингирге Амирхан Хавлачевни шикашынасыны аруу маамына Кызабарты театры актёру Аман Хамуроз Мечи улуну көрмөчө нмазуларын эшитдиргенди.
Мускуланы Руслан, Герокаланы Халимат, Холамжаланы Кыйсын, Жангоралы Камилла да, жерлеп, төлсөп, байрамга эчки кууат бергенди. Халкыбызны ийагына «Балкярия» фольклор-этнография кырал башха-башха жыллада жазган терен мағаналда, мазулары окуй, жыйылганлары аны эчки жашуун дунисына тошоондорганды. Боюнлюкде назмуу аууханлыктыга, аны керти сёзю, поэзиясы биргебиз

Тюзлюкге кыулулук эткен назмучу

Озган ыйкыда республиканы жамауты кыабарты литератураны мурдорун салган Бекмура Пачевни 160-жыллык белгилегенди. Аны бля байлалы Кырал концерт залда кыуучалы жыйлыу болганды. Анда КзыМР-ни культура министри Мухаддин Кумахов поэти чыгармачылыгы юсунден кыык доклады этгенди. Бля бля А. Шөгөңчүков аты Кызабарты театры актёрлары, СКГИИ-ни студенттери, жырчыла да музыкалы-литература композицияны кёрюткенди.

Мухаддин Лялошевни кесени сёзюнде артыкча да халкы жырчыны да миллетни кыадарына жорыганында, аны кыюп кеткен хазасына эс бурганды. Ол литературалык Шимал Кавказы айтылганы жашарды. Мечиланы Кязим, Коста Хетагуров Сулейман Стальский эм башкала бля бир заманда келген белгилегенди.

Поэт поэтикте кыулулук этгенди. Жары халкыны жанындан болуп, аны кыадарыны юсунден айтканды жырларында, поэмаларында да. Боюнго дери жеткен Аман Каширгову, Залымгер Кереметову, Мурат Озону эм башха багырланы юсеринден жырлары да Пачев жазганды, деп билдирген министр. «Керти сёзю» деген назмуусуна да чынты жигиле кыалжы жаша болурга керекчилигин да суратпалганды ол.

Оттогузуну өмрүнө акырында Кызабартыдан көпте кыабарт, башха арал кыраларыда кеп башлапталганды, Бекмура да, барып, андагы жашууны сынаганды. Киши жеринде анык тиреп кыалган жерлеринин жашуу турмушларын көргөндү. Поэти андан кыайып келип такыган назмулары бля жырлары бир талай ажалжы турганга поэ сайлуу этерге болушаны да чертенди Мухаддин Лялошевни. Бля, жырчыны бек уллу жетишиллеринден бири ол арал хардырды да тигине келиширип, алай жазгыны болу эди.

Бекмура Пачевни кыюу ызы сакланган кыабартында, дагыда ол юйде жорюткен башха кереклерин да Кырал концерт залы фойесинде кёрюрге болуук эди. Ары келгенге музей экспонатпагы сейирлерин жашармачы кырагандыла.

Докладаны акырында культура министр кыабарты халкы жырчыны чыгармачылыгы

көпг белгилги болганын, аны юсунден Максим Горький эшитип, Кызабарты-Малкырга келген жазуучуларга аны тоюб келгиз деп буюрганын айтканды. Алай бля Михаил Пришвин, Николай Тихонов, Юрий Олеся, башкала да тагышандыла пост бля.

Совет власть келгенден сора Пачев кыралда, республикада болган торленулерге кыуучылы тобогенди. Халкыны араларында шыкыгыра артыкк эс бурганды. «Москваны

Светлана Цхагалёва.

юсунден сёзюм» деген поэмасында бу тема артыкча көрөндү, дегенди Кумахов. Бля бля Юрий Лебедискийнин аны юсунден эсизерин келтиргенди: «Пачев, халкыны жашуунда жырчыны мағанасын толуп сөзип, анга кертикчилик кыалып, өз миллетини тарыхын саклап, келлик тёлпюрге аны жетдирге кыууланган көлдү. Кызабартылыны озган өкмөрдө жашуларын ашы билгени боюнгоно юкюнде да керти багы берге себептик этеди».

Сора шаки артистлеге берилгенди. Ингири Фатима Макова бардырганды. Артыкча СКГИИ-ни студенттери жарашырган композицияны белгилешчды. Куня Жакмуров, Фатима Макова, Жанна Ташулова поэти назмуларыны кыабарты, орус тилде да окууганды. Али Ташо, Амирхан Хавлачев, Светлана Цхагалёва эм Оксана Хажулова жырлап, кырауучуу келюн алганды. «Кабаркына» академиялы төлсөп ансамбли да ингирге эчки кууат бергенди.

САРАККУЛАНЫ АСИЯТ.

ЫСПАСЛАУ

Халал жюреклилеге - сый бла махтау

«Эльбрусид» жаш тёлө арада Куулийланы Кыйсынны тууган юкюнө жоралганы поэти юбноо артыкча бардырууга кыабарты лагы тири кыатышканла, «Кыйсыннга жоо атам» деген проекти жашауда бардырууга уллу себеплик эткенге кыуучалы халда сурталлангандыла.

Аны алланда а «Кыйсыннга жоо атам» деген проекти башламчысы Тетуваны Хадис халкыбызга керекли эм мағаналы жуулушуга тири кыатышканлагу уллу ыспас этгенди. Ол Кыйсынны, Кязимни да окууларын кый сайын бардырууну төрөсин буюмазга чыгарганды. «Алай аламы бир башкаркы жуур мурабы бля барды да, сиз да билген амалларыгызыны айтырсыз деп, шанабын» - дегенди.

Хадис, проекти жашауда бардырууга кепден көп адам кыатышканын айтып, алагы жорек ырызлыгын билдиргенди. Ол быйыл бешинчи декабрде Куулийланы Кыйсын аты малкыр кырал драма театрында жауау дауруулук концерт болуучун, андан жыйылган аха толусунай бизни закый поэттибизге ишленген сеортик эсертениндеменгилли хунаны кыруулушуга кыуучуу ратылыгын билдиргенди.

Андан сора аны жуучуну жуучуну толтурууга көпөгенди.

«Гехов Искандер биз быйыл 9-чу ноябрде Чегемге «Кыйсынны окууларына атпандаран алгва Кыулий улуну эсертенимыне Альпынд

аны «Бир заманда да өлмөсине сабилем» деген назмуу келден айтан эди. Ма аны ючюн бешжыллык Искандерге жашаууда биринчи грамотаны бериге оюем деп, жашчыктыга «Кыйсыннга жоо атам» деген фондуну грамотасы бля бирге сауга да туттурганды.

Грамотага дагыча Малкыр халкыну сора бек юрогленгени аталып ишленген мемориал комплекси, Нальчикке көп кыаты жашуу ючюн, мекямына энда а «Кыйсыннга жоо атам» деген эсертмени да архитектура автору Гузалины Малик, алим Апполоаны Алим, радиожурналист Чочайланы Хаджиджа, кыбуучу Османлыны Нальдик, кыабарты пост Залим Мирзоев, Куршаланы Аслижан, Атайланы Лида, Шауаладан Алим, Алий, Муса, Ахмат, предприниматель Улобашланы Хусей, Чабдарланы Тенгиз да тийишли болгандыла. «Улобашланы Хусей Кыйсынны назмуларын сагытала бля айтып турургубу болуучу. Андан сора да, Кыйсынны бля Кязимни окууларына, «Нарт оюуна» да тири кыатышдыла.

«Эльбрусидден» Мисрланы Артур бля Куубадиланы Азамат да аппаратура бля уллу болушук этгенди. Аланы хайрындан айланган ала да хунаны кертеме кырат атылыгын айтады Хадис.

Ахырында Искандерни кырадында, жыйлыууга кыатышканы араларында бек гилте, тёрткылганды. Андан сора сурталланганга, алагы бергенге да бирден суратта тошоенди.

ХОПАЛЛАНЫ МАРЗИЯТ. Тетуваны Хадис грамотаны «Кыйсыннга жоо атам» проекти автору Гузалины Маликке берди. Сураты автор алганды.

эспегенди, анысы а, агтында сакталгычы болган баласын аял, анга аламант жырла айтканды.

Сахнада Кязимни сабий заманын Балаланы Ислам бамлаганды. Анысыно ары а Куулийланы Кыйсын аты малкыр кырал драма театры актрисасы Мамаиланы Фатима ойнаганды. Аны мудах жырчыны макамы, көз алыбгайга озган өмрүндө таулулары кыра ишден толуп, тынчлыкты кыадарларын келтирип, поэти жашуунда, чыгармачылыгында да ал атамлары эсертгенди.

Акыбаллык бола тебегенге, Мечи улуну окууга жиберегенди. Билимге итингенди, тынгысы жашы сыфатын бизге фахмулу кырауну айтканды Зауур, Сарбашланы Аскер, Гельканы Мурат кези-кезюу кёргозоткенди. Ала поэти кыанат кыатдыра турган

кезююнде аны акылын бийлеген сагышларын, жорек учууларын, ич сёзю, аламант назмуларын да эшитдиргенди.

Кязимни жыл саны жетип, хаж кыылган, жашууну толусулай анылганын заманы а сахнада Мызыланы Таубай ачыкпалганды. Бя талай артист ролгана алай тап тошоонгенин, актёр усталыкыны мурдорун куураган метамоорфоа да жерин толусулай тапканын сагымына, тоз болма.

Назмучу жашууну тууган журтусу көргөмөгенди, аны юсунден оюмларын терен философия мағаналы тизгинлеринде да окуубу.

Алай огузсуру 1944 жылы март айында закый, жаныча көрөн таулардан айрылып, Кызастаннны кыулуу толозерине тошоенди. Тауулада кыоркызыннга тобе, деген нарт сёзю жюрюй-

Мускуланы Руслан жырлайды. Мечи улуну ата юйюнден узакда ёлүрге, Кавказны толугагында асыралык кыалгырага нөден да бек кыоркызынны чыгармаларында кыатпал айтканын турганды. Кызадар аны аямый, ол ажымыга да тобетегенди. Алай, насыпха, бир талай жыл мындан алгва назмуучуну кыабарын оюген журтуна келтирип, Долински салкын тебегеринни аумаларыны тебюкөнде асыралгандыла.

Жолабаланы Тахир закыйни философия кыз каармаларын, сагышларын, сезимлерин баямлаганды. Кязимни башха-башха жыллада жазган терен мағаналда мазулары окуй, жыйылганлары аны эчки жашуун дунисына тошоондорганды. Боюнлюкде назмуу аууханлыктыга, аны керти сёзю, поэзиясы биргебиз

Жангы китап

Бу кюнде Нальчикте «Эльбрус» китап басмасында Кагарлы Махмуд аты халкыла аралы сауганы лауреаты, малкыр поэт Бейпаиланы Мугалипни «Ечюлмөз, жанар отубуз» деген сейр жыйымдыгы чыкты.

Чыгармачылыкта жаны амалла бля уста хайрына билген автору китабына, терен мағаналы назмуларын сора да, халкыны жашууну, адет-тересин ачыкпалган дасталары, сахна чыгармалары, «Кысчыкчы» аты халкы энда көрмөчө ишери киргенди. Аны редактору а фахмулу кыазыбиз Додулуны Асиятды.

Ата журтунга, халкына уллу сыймеклик бля

Боюнлюкде малкыр поэзияда Бейпаиланы Мугалипни аты кен белгиледи. Арт жыллада поэти китапларында дуния жарыгын тер-терк көре башлаганында да анга шагатылык этеди.

Жер башында жаннет таубалган насыпты адамга расстор бургайдыла. Андан сора да, Кыйсынны бля Кязимни окууларына, «Нарт оюуна» да тири кыатышдыла.

«Эльбрусидден» Мисрланы Артур бля Куубадиланы Азамат да аппаратура бля уллу болушук этгенди. Аланы хайрындан айланган ала да хунаны кертеме кырат атылыгын айтады Хадис.

Ахырында Искандерни кырадында, жыйлыууга кыатышканы араларында бек гилте, тёрткылганды. Андан сора сурталланганга, алагы бергенге да бирден суратта тошоенди.

ХОПАЛЛАНЫ МАРЗИЯТ. Тетуваны Хадис грамотаны «Кыйсыннга жоо атам» проекти автору Гузалины Маликке берди. Сураты автор алганды.

Поэтча, граждандык, Бейпай уллу чыгармачылыгында кыратыкты темасында эчки эс бурды. Акьсакыла, кеселери заманында, хорламалга, мамырлыктыга итине, уллу кыраилы кыруулушун бардырууга, энда уланы жашуу улурна хазна киши эс бурмай кыройганы да жарытады бля. Не амалы барды поэти ол боюнса акылын белгиле, аны юсунден жазмай кыоргорга да. «Кыратык» деген назмууну бля бугизгинерин окуй, келюбюла, кел зат юсунден сагышланабыз:

Кырат мудах ичеди коллели
Толуктон,
Жукууга батталмай не керне,
не ююн.
Хайрууну бунга да, ашыгынан
санай,
Ез жашлык берирми
сойдомто толуктон?.

Атлары айтылган суратчыларды, композиторларыбызга, жазуучуларыбызга, жырчыларыбызга жоралаула да китапды сыйга жерни аладына. Сёз ючюн, «Кызим», «Чегемли акылымын», «Ата-баба жазган Холам», «Жырчы», «Устазым», «Темирчи» дегенлеринде халкыбызны белгилги адамларыны усталыклары, адеп-ишкерлиери тау тёлпюлене

бийликлерине дери кётюролоди.

Ол чыгармаланы юсуалдан айта, Мугалипни кыоалдан кырадыны Бабаланы Ибрахим китапны ол сөзюнде боюмун жазганды. «Поэт назмуларында Океандын Кязимге дери нечче өмюр озган эсе да, барыны да сыйындырып койган кибики. Жаз тил бля айтканды, кылаубаладан бизни заманга кыел көрүп тархан кибики... Аны терен анылап, уллууга

уллу дери, журмет эте келген юкюнде ол кёпкөрдөн ары да, бери да этенча боларды».

Кеси бля бирге Рийюуну орта шикашында окууган тебегерге, тебегерине жоралган «От-рар» назмуу да жарылаууда, тынгысызлыктын толду. Автор мууу жазгыны бери бир талай жыл озганды, окуучула да аны ити билдирди, ол хрестоматияла да тошоенди. Мында Мугалип халкынын тарыхын, кыйын кыадарын, жашауубузда тобоен терсикени суратпалыгына амаллары бля нестин, ачыкк баямлаиды, жамуутуны бир бирге билекли этерге чакыра, кыйын болганын көтөрдө.

Бейпай улуну не жарнда да ишлерге онго болганына, аны китапга тошоен жашууну беттерин ачыкпалган мағаналы дасталары да шагатылык этеди. «Тау элден поэмасын автор Рийюуну чыгарга саугага жазганына анылауу болуучу. Поэт кеси да ол элден болганы

себепли бу чыгармада эчки кылуучу, жакыктыкны эземей кыалгасы. Не деске да, Ата журтка сыймеклик койкорюне, элинге, миллетине сыймекликтен башланады. Мугалипни чыгармачылыгында утуй, харонокк жашуу энда да ол сезимге кертик болганына, биз аны таныгыла, кырууда тошоонгөнели тубасы.

Кагарлы Махмуд аты сауганы жазуучу «Кыйсыннга жоо атам» деген китапы ючюн алганды, кыапар ол толусулай биринчи кере башламчанды. «Кыйыкыда бля -Тау белли» аты сахна чыгармаларында да Бейпай уллу тууган жерин тебегери бля бирге фольклордан алынган сюжетини бирешдирип, өз фикирин ачыкпалы билгени аны фахмуусуну элгине баямлады.

Бери орус классик Федор Тютчевни бля тюрк миллетли авторла Габдуланы Ренат Харисини, Валери Тургайны, Дагыстанны ийагыны Расул Гамзатовун чыгармаларыны көрмөчөлери да киргенди. Белгилгисча, бусугада биз тюрк тили дуня бля байламгылыгына ючөлүк келбиз. Мугаллип да, кесени жанындан, бу ирге уллу кыуучулук этеди.

Китапны юсунден сёзю бошай, алгындан окууга анга толугагына эки терен мурат кыапарын поэтика музыкалыра тошоонгөндү. Омуу кыясы адабит чыгарманы да баш борчу - окуучуну поэзия дуняга жумушук, аруу жол бля элтирге.

Ахырында бля Бейпаиланы Мугалипни айрымалы фахмуусуна кыуана, «Ечюлмөз, жанар отубуз» китабыны кыясына бля алгышылкыбыз, юзү кыясы болуп дейбиз.

КЫАЛАБЕКПАНЫ НАХАБАТ.
Сурат автор алганды.

ХАЙЫРЛЫ ЮЙРЕТИУЛЕ

Тишырынуу экинчи жашлыгы

Кырк жылы толса, хар тишыруу да кеси кесине жашылгыны озду да котом дейди, мурдакы...

жылларына жууккылаша барганга. Чепеу, миндла, арахис да кетмесин...

Бир-бирле, жаш замандарында, кон сайын от кзуурул ашагыз...

Белгилесича, адамы жаланда тыш сыфаты угтай, хар заты да кызгатады...

Кыргыз эли жылларында тишырылууда климат башланады, ала замандан заманга терлеп...

БАЙСАПЛАНЫ Марзият.

ЗАМАН

Ишэм спорт

От тошоуге кырккызуулукну жалчыты службаны Элбрусда гарнизону республикада эм игилден бирине саналады...

«Къарыулу болмасанг, башхаланы угъай, кесингиз да къутхараллык туююлсе»

Мурат, мен ангылагъандан, спорт кесини жашаууга, ишгирге да улуу жерин алды.

Хуу, бизде кертип бля да жаруу этуге аслам магъана бериледи. Аны да кесини сылтату барды - ишбизде кырккыулу кезиле аслам тобейдиле...

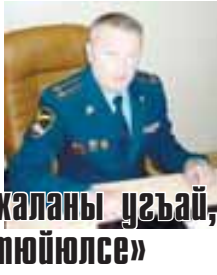
От тошгенде, ол юйден башхаланы угтай, кесин да не хаза кыуагыр. Аны ююн гарнизонуугу хар бөлмюнде да тренажерна бардыла...

2014 жыл сизге спорт эришууде хорламлагы бек бай эди...

Битеу кыргыштан турнирдеде алчы жетпеш чыгып, кен майдал жыйгангабыз. Аладан бизге эм сыйкырма...

Командагы кирген Шидакъланы Антур, Малъкарланы Руслан, Сабачыланы Алим, Кушиб Же...

Геуюрге кюн, 2014 жылны 2-чи декабри

- Абадала бля тенг жаш адамланы араларында да эришуле кыруала болура. - Хуу. Алада да бизни жашларыбыз кыуандыргандыла...

Мен билгенде, сиз гитче-футбол бля да керуешесиз. Гитче-футболдан биз бийыл республиканы, талай даражы эришууде да биринчи жерин алгъабыз...

хорлаганын энчи белгилерчады. Ол Нальчикни специализацияланган аскер бөлмюнде эсе бийк керомонде болдургъандыла...

Ушакны ТЕМПРИЛАНЫ Антоний бардыргъанды. СУРАТЛАДА: (башында) Байсолтанлы Мурат; (тобокчю) Юнмерли от тошоуге кыуагыр бөлмюне командасы...

Проект Жандауурлык концерт

«Къайсыннга жуа атла» деген проекте кбге Чегем суузууда акый поэтибизге эсертме халда ишлене турган хунони иги кесиги кыланганды...

Ностулары Жаннет, Ахматланы Эльвира, «Ийнор» жук кыууун, Уманоланы Алий, Мызыланы Аубекер, догыда башхала киредиле.

2014 жылда декабрь айда беш ууахты намаз кылынуу заманы

Table with columns: бийкыны конлери, Айны конлери, Эртен намаз, Кюм чыккыган заман, Тош намаз, Экинчи намаз, Ашхам намаз, Жаксы намаз. Rows list dates for each day of the month.

КЪМР-ни Муслиманларны дин управленийсы.

РЕЙД Ичип рульгъа олтургъанланы саны азайгъанды

КЪМР-ни кырал автоспекциясы кылуу кычулары энта да бир кере «Баухс. Эркинлиги сыярлыгъан водитель» деген профилактика рейд бардыргъандыла...

Рейд а озган шабат конню кевесинде республиканы жолларында бардырылгъан эди. Анга жол-патруль службаны 160 полициячысы эмда анга болушхан службададан да 30-дан артык адам кыатышхандыла...

Республиканы хурметли жамауаты Кертибев Аслан Каральбиевични кыайда болгъанындан бир тюрлю халарыгъыз бар эсе, бу телефонлага селвештиги: (86637) 14-10-02, (8298) 693-23-33-02...

Хурметли окуучула! КЪМР-де МБД сикет ишлене адамы жуууларында тохшарыгъа себеплик этеригини эмда бийыл билдириуню басмаларымызны тилеги:

Къабарты-Малъкяр Республикада МБД гъа 2014 жылда августда белгиле эдем Орел шахарда темир жол станцияда темир жол кепюроден жыгылгъаны юсюнден билдиргенди.

Республиканы хурметли жамауаты! Сиз белгиле болмаш хунони ким болгъаны юсюнден бир тюрлю халарыгъыз бар эсе, бу телефонлага селвештиги тилеги: (8662) 49-51-32-02...

Белгилеу Митинг, гюлле салыу

3-чю декабрде Зотшьеде болган аскер къабарты белгилеу салыу митинг бардырылгъандыла, уруида элген аскерчилени эсертмесине гюлле салыныркыдыла.

Къабарты-Малъкярны жеринде 10 айны ичинде кеф водительлени терсиклери бля 17 жол-транспорт авария болгъанды. Аланы кезиунде 4 адам елгенди.

Билдирлу Аскер къуллукгъа - контракт бля

Къабарты-Малъкяр Республиканы аскер комиссариаты Нальчикде бөлмюне аскерге къатырылгъу кылуу этип, бусугатда запасда болгъан граждандан контракт бля аскерде кылуу этерик кандидатына сайлады.

Контракт бля аскерде кылуу этерге сойгенле КЪМР-ни аскер комиссариаты Нальчикде бөлмюне бу адрес бля келисине: КЪМР, Нальчик шахар, Вологюров аты орам (алгынны Крансоармейская), 26-чы юй, 50-чи кабинет.

КЪМР-де МБД-ны УГИБД-сыны пресс-службасы.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТАЛАНЫ Жамал. РЕДАКЦИЈА: БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оубрасары) КЪОНАКЪАЛАНЫ Хасан (баш редактору оубрасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору бөлмюне тамгасы) САРАКЪУЛАНЫ Асият (культура бөлмюне тамгасы)

РЕДАКЦИЈА: Редактору приемный: 42-43-01. Баш редактору оубрасары: 42-38-21, 40-84-82. Секретариат: 40-93-62, Корреспондент: 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМЕРИ: Жамуат-политика жашуу: 42-67-68, 42-24-02. Кунтулга: 42-75-82. Социальды-экономика: 42-66-73, 40-59-18. Жангилыкка эм спорт: 40-39-93, 42-66-71. Окуучулар бля байдамка кылуу жюрюгу эм редакция: 42-37-94. Тилманла: 47-31-28. Сурагъу: 42-68-72. Бухгалтерия: 42-30-87. Оператора: 40-28-49, 42-39-65.

Газетни басылгъа КЪМР-ни Басма эмда асламы коммуникация жаны бля кырал комитетини компьютер службасы хазар этгенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну тинюграфиясында басмаланганды. Адрес: Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 33. Газетини ислерине тапшыруу ююн КЪМР-ни почта сыгыны федеральды Управленниге жуушды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетини розничка сатуу ююн КЪМР-ни «Роспечать» акционер общество жуушды. Телефон: 42-69-34.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИУАТЫНЫ АДРЕСИ: Газетни графике кере 19 00 сагытда кыот салынады, 20 00 сагытда кыот салынады. ГАЗЕТНИ НОМЕРИ: ЧЫЪАР БИЛАНЫ: Бешпайланы Муталип-дезурий редактор. Кезинчыланы Зульфия: жууалы секретары оубрасары; Зекыялы Нида (1,2-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета (3,4-чи бетле) - корреспондент. Тиражы 2130 экз. Заказ № 2326. 36000, Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru